

El GIE, una experiència de treball en comú

Grup d'Interès Espanyol en Població,
Desenvolupament i Salut Reproductiva (GIE)

Enric Royo*

La necessitat de crear aliances

El procés iniciat arran de la Conferència de Població i Desenvolupament del 1994, a més de situar els temes de població i salut reproductiva en el marc més ampli del desenvolupament i dels drets humans, té dues característiques particulars: d'una banda la important mobilització que tant a nivell nacional com internacional s'ha produït amb l'objectiu de fer realitat els compromisos adquirits al Caire i, de l'altra, la creació d'aliances per a dur a terme aquest objectiu.

Al Caire es va parlar de la necessitat d'integrar el sector governamental, el no governamental, el parlamentari, el sector privat, el món acadèmic, etc., en un treball conjunt per assolir els objectius del Programa d'Acció. A L'Hai, cinc anys després s'ha reafirmat aquesta necessitat. Al llarg dels fòrums de parlamentaris, d'ONG i de la joventut celebrats en el marc del Caire+5 s'han reconegut un seguit de progressos com ara l'aplicació de mesures significatives en la incorporació de grups de la societat civil, especialment ONG, en la formulació, implementació i avaluació de polítiques, així com en els processos de consulta. El Fòrum d'ONG reafirmà que els vincles entre ONG, governs i el sector privat són essencials en el disseny, implementació i seguiment dels programes de població, i reivindicà una dedicació més gran de recursos per a la informació, educació i comunicació sobre els objectius del Programa d'Acció, així com per assegurar un seguiment del seu compliment.

*Responsable de l'Àrea de Població i Desenvolupament de la Fundació CIDOB. Secretaria tècnica del GIE.

Iniciatives a l'Estat espanyol

El nostre país no ha estat una excepció en la creació d'aquestes aliances i, encara que més modestes que altres de països que porten la davantera (com els Països Baixos o el Regne Unit) són diverses les iniciatives que han sorgit amb objectius concrets com és l'assignació de recursos financers per a la millora de la salut reproductiva en especial dels països en desenvolupament.

La primera iniciativa que arran de la Conferència del Caire sorgeix a Espanya és el Programa "Desenvolupament Sostenible i Salut Reproductiva", promogut pel Fons de Població de Nacions Unides el 1995, i la coordinació del qual realitza la Federació de Planificació Familiar d'Espanya (FPFE). Els objectius generals del programa són impulsar al nostre país el compliment dels acords internacionals de les Conferències del Caire i Beijing; promoure accions que responguin a les necessitats dels països en desenvolupament sobre la salut reproductiva, en col·laboració amb organismes espanyols corresponents i les agències internacionals; fomentar l'interès i la coordinació d'ONG de diversos àmbits, i potenciar la inclusió d'aquestes matèries en els cursos de formació a la cooperació internacional i en l'àmbit acadèmic, així com incidir en l'opinió pública a través de la producció de materials i difusió en els mitjans de comunicació.

L'any 1996, paral·lelament a la posada en marxa d'aquest programa, un grup d'experts i consultors internacionals van realitzar un seguit de contactes i visites a diverses persones i institucions a Espanya amb la finalitat d'identificar possibles actors que amb el seu treball reforcessin el compliment dels acords del Caire. Com a resultat d'aquests con-

tactes, el 23 de setembre del 1996, es reuneixen a Madrid un grup de persones i institucions per discutir possibles estratègies a dur a terme per promoure una major conscienciació de la societat espanyola sobre les necessitats en matèria de població i salut reproductiva als països en desenvolupament, i la importància de promoure un increment de l'AOD espanyola per donar resposta a aquestes necessitats.

A Espanya existien diverses ONG de cooperació que incorporaven als seus programes components relacionats amb la població, així com una perspectiva de gènere, i també altres organitzacions amb una àmplia experiència en salut reproductiva orientades a determinats grups de la població espanyola. Però fins aquell moment el nexa entre ambdós tipus d'organitzacions havia estat escàs i esporàdic.

D'aquesta reunió neix el que des d'aquell moment s'ha vingut a anomenar Grup d'Interès Espanyol en Població, Desenvolupament i Salut Reproductiva (GIE), amb el propòsit d'instar els poders públics i la societat espanyola a ampliar la cooperació amb els països en desenvolupament per al compliment dels objectius establerts al Caire i a Beijing.

El GIE recull un ampli ventall d'organitzacions i individus de diversos sectors professionals, des del món acadèmic, fins a associacions mèdiques, i ONG de desenvolupament

El Grup d'Interès Espanyol

El GIE recull un ampli ventall d'organitzacions i individus de diversos sectors professionals, des del món acadèmic, fins a associacions mèdiques, i ONG de desenvolupament. Presidit per Diana Sojo, representant de Médicos del Mundo, formen part del grup entitats com la FPFE, Salut i Família, el Centre d'Anàlisi i Programes Sanitaris (CAPS), la Fundació CIDOB, el Centre Jove d'Anticoncepció i Sexualitat (CJAS-Barcelona), Metges sense Fronteres, Médicos del Mundo, HEGOA, Atelier, la Fundació Pro Salut Reproductiva, i la Fundació Internacional Olof Palme. També inclou membres amb caràcter individual com ara les sociòlogues Marina Subirats i María José Aubet, el consultor en temes de població Tomás Jiménez, i el sociòleg Joaquín Arango, qui va presidir el grup des de la seva creació fins el juliol de 1999.

Concebut com una aliança oberta i flexible creada per donar un valor afegit al treball que ja duïen a terme les organitzacions membres, el GIE també és un fòrum ideal per al debat i l'intercanvi d'informació, així com per a la identificació i el desenvolupament d'iniciatives d'advocacia. Els seus principals objectius són els següents:

a) Facilitar i encoratjar l'intercanvi d'experiències i d'informació entre els membres, i promoure una millor comprensió de les necessitats no cobertes en població i salut reproductiva.

b) Incrementar i millorar el flux d'informació sobre els principis i fites dels plans d'acció de les conferències de Beijing i Caire, especialment les relatives a drets de les dones, població i salut reproductiva, a fi d'educar l'opinió pública sobre aquests temes.

c) Difondre l'experiència internacional i les bones pràctiques, i assegurar la coordinació amb d'altres ONG europees similars, i incrementar la presència espanyola en fòrums internacionals sobre aquestes matèries.

d) Analitzar i avaluar la resposta espanyola al programes del Caire i de Beijing per identificar i promoure les estratègies d'acció més apropiades.

e) Promoure un diàleg amb els principals actors institucionals i socials relacionats amb la cooperació al desenvolupament, com ara govern central i autonòmics, parlamentaris, AECl, ajuntaments, ONG, de cara a identificar prioritats i assolir acords que permetin un increment de l'ajuda en quantitat i qualitat.

f) Instar als mitjans de comunicació i als líders d'opinió a publicar un major i millor flux d'informació i anàlisi sobre població i salut reproductiva.

g) Promoure informació i ajuda a les ONG espanyoles de desenvolupament en la preparació de projectes de cooperació en matèria de població, salut

reproductiva i desenvolupament, i en l'accés a recursos financers, tant nacionals com internacionals.

h) Fomentar la investigació, la planificació de programes i la capacitat de gestió de les ONG espanyoles interessades en activitats relacionades amb els plans d'acció del Caire i de Beijing.

El Grup d'Interès com a plataforma, així com els seus membres en particular han dut a terme des del 1996 diferents accions amb l'objectiu de col·locar els temes de població i salut reproductiva en les agendes polítiques i socials del nostre país. El treball realitzat és molt divers i va des de jornades amb parlamentaris, amb ONG i membres de les administracions públiques, fins a tallers de reflexió, debat i formació per a ONG de cooperació, distribució de materials i documents d'interès sobre el tema, campanyes públiques, viatges d'estudi per a parlamentaris i periodistes, seguiment dels compliments del Caire per part de les nostres administracions, en especial en matèria d'AOD, així com, darrerament, canalitzar les peticions per part d'ONG de països en desenvolupament (bàsicament d'Amèrica Llatina) per trobar contraparts espanyoles que s'interessin en projectes d'aquest àmbit.

No hi ha desenvolupament possible sense una atenció adequada a la salut sexual i reproductiva, als drets de les dones, a la prevenció de pandèmies com la del VIH/SIDA i, en definitiva, sense una millora de les relacions de gènere

La connexió europea

Ambdós programes existents a Espanya, el Programa Desenvolupament Sostenible i Salut Reproductiva de la FPFE, així com el Grup d'Interès Espanyol en Població, Desenvolupament i Salut Reproductiva formen part d'una altra gran aliança a nivell europeu, el grup anomenat EURONGOS, un altre exemple de coalició a favor del compliment dels compromisos adoptats al Caire el 1994, i creat per reforçar no només el treball als diferents països de l'Europa Occidental sinó també com a

plataforma d'actuació a nivell de les institucions de la Unió Europea. Aquest grup, que acull diverses ONG europees (de Portugal, Espanya, França, Suïssa, Itàlia, Bèlgica, Països Baixos, Irlanda, Regne Unit, Dinamarca, Alemanya, Àustria, Noruega, Suècia i Finlàndia) que treballen en els àmbits de la població, la salut i els drets sexuals i reproductius, i la planificació familiar, a la darrera reunió celebrada a Sevilla el novembre del 1998, va acceptar la seva ampliació a d'altres ONG no europees de països membres del CAD, com ara Canadà, Austràlia i Nova Zelanda.

Els desafiaments

Donat que el programa d'acció estableix objectius fins el 2015, podem dir que la feina acaba tot just de començar. Alguns resultats però, ja es poden començar a observar, els temes de població i salut reproductiva ja comencen a sonar a tothom, a les ONG, als mitjans de comunicació, a les administracions públiques. Espanya comença a estar present encara que de forma modesta als fòrums internacionals que tracten aquests temes. Podríem dir que ja s'ha obert una esclatxa, el que cal ara és aprofundir-la. La conjuntura que Espanya està travessant en matèria de cooperació al desenvolupament, fa que sigui més necessària que mai una especial insistència a recordar a tots els actors involucrats que no hi ha desenvolupament possible sense una atenció adequada a la salut sexual i reproductiva, als drets de les dones, a la prevenció de pandèmies com la del VIH/SIDA i, en definitiva, sense una millora de les relacions de gènere.

La nova llei de cooperació espanyola, els reglaments i plans directores que la desenvoluparan, el paper destacat del Parlament en l'aprovació de les línies de cooperació, el continuat creixement de la cooperació descentralitzada, i l'interès cada cop més gran del sector privat en la cooperació al desenvolupament són desafiaments que cal tenir en compte en un futur molt proper. Però, més enllà de les activitats i accions concretes, les persones i organitzacions que duem a terme aquesta feina a Espanya cal que no perdem de vista que tenim l'objectiu no només d'anar creant consciència per augmentar la cooperació en matèria de població i salut reproductiva, sinó que el que ens mou finalment és contribuir a què a les societats en desenvolupament cada dia hi hagi menys dones que morin per causes relacionades amb l'embaràs i el part, menys casos de violència domèstica, més accés a serveis de salut reproductiva, inclosa la planificació familiar voluntària, menys infeccions per VIH, menys incidència de les malalties de transmissió sexual. En definitiva una millor qualitat de vida i una més gran efectivitat dels Drets Humans. ■